

"bir güzel insan"

M. CELÂLEDDİN ÖKTEN

ÖNDER KİTAPLIĞI - BİYOGRAFİ

önder
1958
İMAM HATIPLİLER DERNEĞİ

"bir güzel insan"

M. CELÂLEDDİN ÖKTEN

önder¹⁹⁵⁸
İMAM HATİPLİLER DERNEĞİ

önder

1958
İMAM HATİPLİLER DERNEĞİ

Eserin Adı	M. Celâleddin Ökten
Yayın Editörü	ÖNDER Basın-Tanıtım Komisyonu
Yazarı	Tahsin Yıldırım
Tashih-Redaksiyon	Vedat Ali Özkan Kayacı
Yayına Hazırlık	İlke Yayıncılık / www.ilkeyayincilik.com
Baskı	İstanbul, 2017
Baskı-Cilt	Ravza Yayıncılık ve Matbaacılık Davutpaşa Cd. Kale İş Merkezi No. 51 Topkapı - İSTANBUL Tel: 0 212 481 94 11
İletişim	Alemdar Mah. Yerebatan Cad. Salkım Söğüt Sok. No:7 Fatih-İSTANBUL Tel.: 0 (212) 519-0953 Fax: 0 (212) 519-0957 onder@onder.org.tr

"bir güzel insan"

M. CELÂLEDDİN ÖKTEN

TAHSİN YILDIRIM

İÇİNDEKİLER

HAYATI ve ÇEVRESİ

Ailesi.....	9
Doğumu ve Gençlik Yılları.....	10
İstanbul'a Gidiş ve Zorlu Yıllar.....	11
Trabzon'a Dönüş.....	12
Tekrar İstanbul Yolları.....	13
Şekerci Hanı'nın Azimli Bir Misafiri.....	13
Öğretmen Okulu Yılları.....	15
Dârülfünûn'da Geçen Yıllar.....	17
Hocaları.....	18
Mânevî İklimine Girdiği Hakk Dostları.....	21
Memuriyeti.....	23
Emine Mahmûde Hanım ile Evliliği.....	26
Portresi.....	29
Çocukları.....	29
Ev Hayatı.....	33
Vefatı.....	35

ŞAHSİYETİ ve KARAKTERİ

Dünyadan Haberdar Bir Uhrevî.....	39
Nasıl Giyinirdi	40
Okuma Aşkı.....	41
Celâl Hoca'nın Peygamber Sevgisi	42
İdeal Öğretmen.....	43
Değişen Dünya ve Din.....	45
"Osmanlı ve Cumhuriyet Arasında Bir Hoca"	46
Okul Tuvaletini Temizlemesi	47
Celâl Hoca'yı Masonluğa Dâvet	48

ESERLERİ

Projeleri	51
Niçin İmam Hatip Lisesi	52
"Kur'ân Kursu"ndan "İmam Hatip"e... ..	53
İmam Hatipler İçin İlk Girişimler	54
Tanıkların Dilinden Okulların Açılışı.....	56
İmam Hatip Âşığı.....	59
En Büyük Eseri İmam Hatipliler.....	60
"İmam Hatip"i Evine Taşdı.....	62

Sonuç...63

Kaynaklar ve Okuma Listesi...64

HAYATI ve ÇEVRESİ

Ailesi

MAHMUD CELÂLEDDİN ÖKTEN bilinen adıyla Celâl Hoca'nın baba tarafı halk tarafından güvenilir bir aile olarak değerlendirilen Gürcüzâdeler'dendir. Bu güvenden dolayı uzun yıllar Trabzon Çarşı Câmisi imamlığı ailenin fertleri tarafından yapılmıştır. Dedesi Ömer Feyzi Efendi ulemâdan olup medrese hocası olarak çevrede tanınan, güvenilen bir kişidir. Babası Salih Zihni Efendi ticaretle uğraşmıştır. Salih Zihni Efendi tamir gören bir teknenin denize indirilmesi sırasında devrilmesi sonucu genç yaşta vefat etmiştir. 24 yaşında vefat ettiğinde bir oğlu ve bir kızı vardır. Baba Salih Zihni Efendi'yi, kısa süren hayatında inandığı değerleri yaşama ve yaşatma çabası çevresinde her daim değerli kılmıştır. Erken yaşta kaybettiğinden onu tanıma imkânı bulamayan Celâl Hoca'nın hatıralarında babası fazla yer etmemiştir.

Annesi Güller Hanım, Akçaabat'lı kalabalık bir ailenin altı çocuğundan biri olup hâfızdır. Güller Hanım tam mânâsıyla islâm türk kadını olup islâmın en ince hassasiyetini dahi uygulamaya çalışan ince hisli, yüksek ruhlu bir kadındır. Güller Hanım eşinin vefatından sonra kayınpeder ve kayınvalidesinin yanında yaşamış, sıkıntılarını göğüslemiş fedakâr bir anadır. Güller Hanım için sıkıntılarla geçen hayat Celâl Hoca'nın dedesi Ömer Feyzi Efendi'nin ölümüyle daha da zorlu geçmeye başlamıştır. Eşinin ölümü ve yaşadığı sıkıntılı hayatın yıpratığı Güller Hanım, on yaşındaki Mahmud Celâled-

din'i ve Zehra'yı öksüz bırakarak dâr-ı bekâya irtihal etmiştir. Annesi ve annesinin ailesi hakkında fazla bilgi bulunmamaktadır. Ali Fuad Başgil, Güller Hanım'ın ailesinin anne tarafının Vakfıkebir'li olduğunu belirtmiştir.

Doğumu ve Gençlik Yılları

Mahmud Celâleddin, Trabzon'da Saçlıhoca Mahallesi'nde 1882 yılında dünyaya gelmiştir. Onun şahsiyetinin şekillenmesinde hiç şüphesiz bu evin ve evdeki mânevî atmosferin ciddi katkıları vardır. Aile ona verilen isimden tutun da yaşantısının hemen her safhasında geçmişin değerli her türlü ilkesine sahip çıkan bir anlayış ile hayata bakmıştır. Daha dört yaşındayken yetim, on yaşına geldiğinde öksüz kalan Celâleddin, dedesi ve ninesini de onbeşinde kaybedince kardeşi Zehra ile yapalnız kalmıştır.

Genç yaşında yetim ve öksüz kalan Celâleddin, Çarşı Medresesi'nde Osman Efendi'den dersler almıştır. Hâfızlığı tamamlama yolunda ilerlerken dinî ilimlerde de başarı göstermiş, medresede herkesin dikkatini çekmiştir. Arkadaşları Celâleddin'e medresedeki başarısı ve hâfızlığından dolayı "*Molla Celâleddin*" diye hitap etmeye başlamıştır. Mahalle mektebine de devam eden Celâl Hoca; "*Mushafı açıp bakmadan, anamın ağzından geceleri yatakta şifâhî olarak okuyup okutmasıyla altı ayda hafız oldum*" demiştir. İlk gençlik zamanlarında Trabzon'da İbtidâi'yi ve Rüşdiye'yi okumuş, bir süre dedesinin de vazife yaptığı Trabzon'daki Çarşı Câmisi'nde imamlık da yapmıştır.

İstanbul'a Gidiş ve Zorlu Yıllar

Celâleddin, Trabzon'da hem okul hem de medrese eğitimi görmüştür. Eğitimini bir adım daha ileri götürmek ve iş sahibi olacağı bir mesleğe yönelik eğitim almak, yüksek tahsil görmek için 17-18 yaşında iken arayış içerisindeydi. Erken yaşta ana-babasızlığı yüreğinin her zerresinde hisseden Celâleddin için bir başka kaygı ise bakmakla mükellef olduğu kardeşi Zehra'dır. Kardeşi Zehra'yı mahalleden dürüst, çalışkan, orta halli Bilâl isimli bir kişiyle evlendirince kısmen kaygısız olmuştur. Bu rahatlık içerisinde dönemin bilim, kültür ve ekonomi merkezine, İstanbul'a gitmek düşüncesini hayata geçirmek için çabalamaya başlamıştır. İstanbul'a gidecektir ancak zihni hep nasıl geçineceğine ait sorularla doludur. Ailesinden kendisine intikal eden ev, dükkân ve içinde ağaçların olduğu bahçeyi buna çözüm olarak bir akrabasına kiralamıştır. Celâleddin bu mülkleri kiralayan kişiden her ay belli miktar para yollamasını istemiştir. Beklediği para bazı aylarda gelmediğinden sıkıntılar yaşamıştır.

Ali Fuad Başgil'in ifadesiyle; o, Trabzon'da iken bir vecd ânında *"Ya Rabbi!.. Eğer bana bu kitabın dilinden anlamayı nasip edersen, ölünceye kadar senin dininin dellahı olacağım."* diye yemin etmiştir. Belki de bu ahdini daha fazla insanla buluşturabilmek için 1899 yılı sonbaharında uzun süren gemi yolculuğundan sonra İstanbul'a gelmiştir.

Celâleddin gemi biletini zar-zor almış, parasız bir halde hayaline kavuşmak için İstanbul yollarına düş-